Косово и ЕУ више нису одвојени колосеци

Пише: Стивен Вордсворт
субота, 05 јун 2010 13:25

(Данас, 4.6.2010)

Београд - Нико у Европској унији не жели нове преговоре о статусу Косова. Сувише времена би се узалуд изгубило, а дошло би и до дестабилизације региона. Ако Србија, или нека друга држава, ипак буде тражила да идемо уназад, пре свега то се не би догодило, јер нити би ико на Косову на то пристао, нити би их ико убеђивао да пристану.

Међутим, такав поступак би значио наставак конфронтације Београда са 22 земље чланице ЕУ које су признале независност. Српским званичницима је много људи више пута рекло да инсистирање на новим преговорима не би било добра идеја - истиче амбасадор Велике Британије у Србији Стивен Вордсворт, у интервјуу за Данас у којем је експлицитно поручио да питања односа према Косову и европских интеграција за Србију више нису на "одвојеним колосецима".

Како оцењујете резултате састанка ЕУ - Западни Балкан, 2. јуна у Сарајеву?

- То је био важан догађај, који је омогућио земљама чланицама ЕУ и овог региона да се усредсреде на нешто што ће доћи након решавања њихових непосредних проблема, на заједничку будућност. Унија је, са своје стране, потврдила своју недвосмислену посвећеност европској перспективи држава Западног Балкана. Али, ЕУ је такође учинила јасним да те балканске земље морају појачати своје напоре да достигну неопходне критеријуме. Позиви да тај процес буде "убрзан" промашују кључну поенту, а то је да ће напредак сваке земље зависити пре свега од њеа саме, од њених напора и резултата. Када сам прошле седмице боравио у Бриселу могао сам да чујем да ће фокус ЕУ у процесу проширења бити пре свега на квалитету, а не на брзини. Таквим размишљањима је допринела и актуелна економска криза у Европи. Што се тиче Велике Британије, није случајно што смо на сарајевском састанку били представљени на тако високом нивоу, односно што је тамо био шеф дипломатије Вилијем Хејг. Све британске владе, као и прошла, лабуристичка, тако и нова, коју чине конзервативци и либерали, снажно су подржавале проширење ЕУ.

Како оцењујете регионалну сарадњу Србије, њене односе с Хрватском, БиХ и Црном

Гором?

- У протеклих дванаест месеци, било је успона и падова. Најновије активности председника Бориса Тадића на унапређењу односа с Хрватском су изузетно значајне и веома добро примљене и у Загребу, у шта сам могао и лично да се уверим пре пар седмица. Избор хрватског председника Ива Јосиповића је такође један важан и позитиван догађај у региону, након којег су ствари кренуле напред. Што се тиче Босне и Херцеговине, поздрављамо конструктивни ангажман Србије, попут трилатерале министара спољних послова Србије, БиХ и Турске, као и Истанбулске декларације коју су потписали председници Тадић и Силајџић. Велика Британија остаје привржена оквиру датом Дејтонским споразумом, односно БиХ која се састоји из два ентитета, Републике Српске и Федерације БиХ. Али, мора се пронаћи начин да Босна функционише боље као држава, да њен парламент буде ефикасан, да снажније напредује ка ЕУ.

Да ли је Београд свестан ових принципа?

- Да, јесте. Мислим да је Београд конструктиван партнер у настојањима међународне заједнице да БиХ треба да се и даље састоји из два ентитета, али да мора да почне да говори једним гласом.

Ипак, поред порука оптимизма, из Сарајева смо могли чути и јасна упозорења да су пред Балканом строжи услови од оних који су се постављали у прошлости.

- Свака држава која жели чланство у Унији мораће да покаже да је за то истински спремна. Више није довољно само успешно "испунити формуларе" потребне за добијање пуноправног чланства. На крају тог процеса, свака држава кандидат мораће да пружи лидерима ЕУ и њених држава чланица аргументе како би они могли да убеде своју јавност и парламенте да ће Унија заиста бити боља и снажнија с тим новим чланом, да јој је ново проширење заиста потребно. Овај 'изазов' не треба потцењивати јер, да подсетим, јавност у многим земљама све више се пита да ли проширење у ствари значи само нове трошкове, веће порезе за грађане и привреду. Ово ипак не мења принципијелни став влада свих 27 држава чланица ЕУ, укључујући наравно и Велику Британију, да Западни Балкан треба да постане део уједињене Европе.

Шта Србија може да очекује у вези почетка ратификације ССП и покретања њене кандидатуре за чланство?

- Што се Велике Британије тиче, ми смо били спремни да се оба питања покрену још децембра прошле године. Веровали смо да је децембарски извештај хашког тужиоца Сержа Брамерца био довољно позитиван у вези Србије како би Савет министара ЕУ донео одлуку о почетку ратификације ССП, а да је одобрење Европској комисији да Београду пошаље Упитник пре свега техничка, а не политичка, ствар. Ипак, поједини наши партнери у ЕУ сматрали су да им је потребно више времена за доношење тих одлука. С обзиром да је тужилац Брамерц рекао да он у својим извештајима не жели да користи израз "пуна сарадња", јер то сматра политичким термином, на министрима ће бити, 14. јуна у Луксембургу, да процене да ли Србија "у потпуности" сарађује с Трибуналом у Хагу, или не. Текст новог Брамерцовог извештаја је управо стигао у Њујорк. И поред тога што постоји фрустрација због чињенице да су Младић и Хаџић и даље на слободи, мислим да су укупни утисци повољни и да постоје шансе да се донесе одлука о почетку ратификације ССП. С друге стране, српска кандидатура за чланство ће вероватно бити разматрана у току јесени.

Зашто тек на јесен, а не у јуну?

- Ја, наравно, не могу да тврдим да ће тако бити, јер реч је о одлукама Савета министара, али јесен се испоставља као најреалнији термин. Поједине чланице су тражиле додатно време за то питање, јер се оно директно тиче проширења ЕУ. На пример, Холандијом тренутно управља техничка влада и претпостављам да они желе да о овим стварима одлучују после њихових избора, када буду имали владу у пуном капацитету. Такође, многе европске земље су због економске кризе у последње време више окренуте себи, својим проблемима. Ипак, као што је и скуп у Сарајеву показао, европска перспектива Западног Балкана остаје важна тема за Унију и не доводи се у питање.

Колико је однос према статусу Косова повезан са уласком Србије у ЕУ?

- Реалност је да су, од 27 земаља чланица ЕУ, њих 22 признале независност Косова, као и да Брисел у већини случајева прихвата ту реалност, а исто важи и за оне чланице које формално не признају суверенитет Приштине. За ЕУ, као целину, постојање Косова јесте реалност, свих 27 држава је сагласно да Косово има европску перспективу и у

Бриселу не постоји нико ко би могао да каже да ће Косово сутра напросто да нестане. Не постоји захтев да Србија призна косовску независност, али остаје питање како ћемо се на конструктиван начин односити према тој ситуацији у, рецимо, наредних годину дана. Нико не може да уђе у неку организацију, а да при том остаје у конфронтацији са више од 80 одсто њених чланица.

Косово и европске интеграције за Србију више нису "одвојени колосеци"?

- Не, нису. Ево, на пример, када Србија буде добила оно што тражи и када њена кандидатура за чланство буде прослеђена Европској комисији, а Комисија у Београд проследи Упитник о спремности за чланство, а међу питањима буду и она уобичајена попут која је територија Србија и колико ваша земља има становника, како ће гласити одговори? Ако Србија у њих укључи Косово, оне 22 земље које су признале косовску независност имаће проблем с тим, оне ће тешко моћи да прихвате одговоре на Упитник у којима се територија и становништво Косова помињу као део Србије. Подсећам да у Споразуму о стабилизацији и придруживању ЕУ - Србија пише да се он не односи на Косово, у складу с Резолуцијом 1244 СБ УН. Мораћемо, дакле, решавати такву врсту проблема или ће бити последица по процес европских интеграција Србије. Тај процес ће свакако бити успорен.

Какве би могле бити последице уколико Србија буде инсистирала да УН покрену нове преговоре о статусу Косова, након што Међународни суд правде саопшти своје мишљење о самопроглашеној независности?

- Када МСП буде донео то мишљење, нормално је да се оно саопшти Генералној скупштини УН, јер га је она и затражила. Питање је како би се ствари потом развијале. Нико у ЕУ не жели нове преговоре о статусу. Сувише времена се губи, тако нешто би дестабилизовало регион, а Косово мора ићи путем европске интеграције. Ако Србија, или нека друга држава, ипак буде тражила да идемо уназад, у нове разговоре о статусу, пре свега то се не би догодило, јер нити би ико на Косову на то пристао, нити би их ико убеђивао да пристану. Такав поступак би, дакле, био један празан гест, али који би значио наставак конфронтације Србије са 22 земље чланице ЕУ. Српским званичницима је много људи више пута рекло да инсистирање на новим преговорима не би било добра идеја. Никоме такав "сукоб" Београда и 22 чланице ЕУ не би био потребан. Желимо да нађемо формулу која узима у обзир став Београда, али и прихвата реалност да Косово постоји, и доприноси томе да цео регион може да крене напред ка ЕУ.

Сиромашнијима лакше да буду "пријатељи"

Чини се да су, условно говорећи, сиромашније чланице ЕУ знатно отворенија за убрзани пријем балканских држава него што су то оне богатије.

- Има истине у томе. А, разлог је једноставан. Оним државама Уније које су корисници обилате помоћи из њених фондова много је лакше да имају тај флексибилнији приступ него државама које су даваоци средстава у те фондове. Ипак, грађани тих богатијих земаља дају свој новац у заједничке фондове и много теже им је објаснити зашто би било корисније да примимо још чланова који ће бити корисници тих средстава, него да та средства, на пример, буду употребљена за решавање неких унутрашњих проблема.

(Данас)